
Når helsepersonell kommer i gapestokken

FRA FORENINGEN

AARSETH HP

Legeforeningen har en tid vært kjent med at Statens helsetilsyn hevder at klagesaker mot helsepersonell kommer innunder offentlighetsloven. Vi er også kjent med at Helsetilsynet i en viss utstrekning har praktisert deretter.

Vi vet at en fylkeslege har offentliggjort opplysninger omkring en pasientklage, inkludert legens navn, før klagensinnhold overhodet var vurdert. Oppslag i lokalpressen var belastende for legen, og ble bare i liten grad forsøkt rettetopp da det ble kjent at klagen var grunnløs. Vi har også eksempler på at en klagesak mot en navngitt lege, som senere også viste seg å være grunnløs, ble brukt som grunnlag for å trekke frem en 15 år gammel irettesettelse av samme lege. Opplysningene ble gitt av Helsetilsynet som mener hvem som helst kan få opplysninger om advarsler og tilrettevisningergitt til navngitt helsepersonell.

Denne praksis og denne forståelse av offentlighetsprinsippet, er så eiendommelig at verken journalister eller andre har trodd det var mulig. Derfor er ordningen blitt svært lite "brukt", og Legeforeningen har kunnet arbeide i ro for å få endret praksis.

Legeforeningen ser at vi tilsynelatende kan stå overfor en interessekonflikt. Mange vil hevde at det må være enpasientrettighet å få kunnskap om advarsler og tilrettevisninger som er gitt til behandlende lege. Dette kan være enbesnærende tanke i en tid hvor alle sier at pasientens behov skal settes i sentrum. Det må likevel settes et stort spørsmålstegn ved om pasientene har behov for å få denne kunnskapen. Opplysninger om en tidligere tilrettevisning eller advarsel gir overhodet intet grunnlag for å vurdere en leges kvalifikasjoner eller kompetanse. For det første, hvis det var et grunnlag for Helsetilsynets reaksjon, må man kunne anta at tilsynet har fulgt opp og bevirket at det someventuelt var kritikkverdig er blitt rettet på. For det andre vet de som arbeider i klinisk medisin, at Helsetilsynets kritikk rammer svært tilfeldig. Ingen leger går gjennom en livslang gjerning uten å gjøre feil. Hvilke feil som blir gjort til gjenstand for klage, er tilfeldig. Den aller beste lege kan derfor befinne seg på Helsetilsynets liste. At en lege ikke står på listen, er ingen garanti for at han ikke har gjort feil.

Den viktigste grunnen til at Legeforeningen mener at offentlighetsprinsippet her strekkes urimelig langt, er legenspersonvern og rettssikkerhet. I de avisoppslag som har vært omkring dette temaet går det frem at både sykepleiernes og hjelpepleiernes organisasjoner har vært uvitende om Helsetilsynets standpunkt. Det er gledelig at de storeorganisasjonene her står samlet bak et krav om at også helsepersonell må ha det samme personvern som andreinnbyggere.

I utkast til ny helsepersonellov foreslår Sosial- og helsedepartementet å gjøre reglene litt klarere. Helsetilsynetskal bruke korreksjon som skal være unntatt offentligheten i mindre alvorlige saker. I mer alvorlige brudd på aktsomhetsplikten skal det gis en advarsel som ikke skal unntas fra offentlighet. Legeforeningen har i sin høringsuttalelse anbefalt at begrepet korreksjon utgår og erstattes av en mer uformell tilbakemelding. Advarsler skal gis skriftlig og være enkeltvedtak etter lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker. Det vil medføre at legen kan få overprøvd Helsetilsynets vurdering. Legeforeningen mener imidlertid at opplysninger om slike advarsler ikke bør være åpne for offentlig innsyn. Offentlighetens og pasientenes interesser ivaretas ved at det gis innsyn i saker med reaksjoner av mer formell karakter, slik som tap av forskrivningsrett, tap av autorisasjon osv.

Pasientenes sikkerhet for at de får forsvarlig behandling må bygge på tillit til at tilsynsmyndighetene gjør sitt arbeid på en god måte. Opplysninger om tidligere advarsler eller tilrettevisninger kan ikke bidra til å gi pasienteneslik trygghet, det kan bare misbrukes som gapestokk.

Hans Petter Aarseth
president

Publisert: 30. mai 1998. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 28. februar 2026.